

ETT NATIONELLT GENOMFÖRANDE AV EN GLOBAL AGENDA

CONCORD Sveriges remiss till betänkandet av Agenda 2030-delegationen, Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjligheter SOU 2019:13

CONCORD Sverige är en nationell plattform med kompetens om globala utvecklingsfrågor och med medlemsorganisationer som har samarbeten runt om i världen. Våra kommentarer och förslag bygger på förståelsen av att Sverige och det nationella genomförandet av Agenda 2030 måste sättas i en global kontext och att politik har en påverkan på människor och samhällen utanför Sveriges gränser, positivt och ibland negativt. Vi vill betona att Agenda 2030 med sina 17 Globala mål för hållbar utveckling har jämställdhet både som ett eget mål och som ett perspektiv som ska genomsyra allt. Arbetet framåt måste därför inkludera en feministisk analys för att säkerställa en strukturell förändring i Sverige och globalt.

Sammanfattande kommentar

- CONCORD Sverige bejakar betänkandets huvudinriktning med att hållbar utveckling ska integreras i ordinarie processer och att betänkandet tar avstamp i att Agenda 2030 bekräftar behovet av en samstämmig politik för hållbar utveckling.
- Regeringen bör i en proposition till riksdagen föreslå ett övergripande mål för hållbar utveckling och att den nuvarande handlingsplanen som går ut 2020 ersätts av en ny handlings- eller färdplan fram till år 2030. Handlingsplanen bör hållas på en strategisk nivå och ange de mest prioriterade åtgärderna utifrån en analys av var de största utmaningarna finns.
- Det övergripande målet bör innehålla en samstämmig politik för hållbar utveckling nationellt och globalt och åtagandet om att ingen ska lämnas utanför.
- Medlemmarna i en nationell kommitté ska representera sin sektor/sammanhang och att medlemmarna ska spegla en mångfald av aktörer i samhället.
- Regeringens arbete med Agenda 2030 bör sammanlänkas med regeringens arbete med mänskliga rättigheter och en nationell institution för mänskliga rättigheter.
- Sverige ska vara ledande internationellt för att åtagandet i Agenda 2030 om att *ingen ska lämnas utanför* ska vara en vägledande princip för det internationella utvecklingssamarbetet.
- CONCORD Sverige välkomnar förslaget att utreda en förstärkt nationell lagstiftning för företag och mänskliga rättigheter i enlighet med de internationella konventioner och riktlinjer som Sverige ratificerat. En utredning bör tillsättas omgående och inbegripa krav på *Human Rights Due Diligence* och innefatta regler för gottgörelse.
- Regeringen bör tillsätta en utredning för att skärpa Lagen om Offentlig Upphandling (LOU) gällande upphandlande myndigheters ansvar att ställa och följa upp hållbarhetskrav rörande mänskliga rättigheter och arbetsrätt där det föreligger risk för kränkningar.
- Utvecklingssamarbetets specifika roll bland andra finansieringsflöden bör säkerställas när det gäller att främja näringslivets bidrag till hållbar utveckling.
- Ett nytt ambitiöst miljömålssystem för perioden 2020 till 2030 eller längre utvecklas och utgör grunden för de miljörelaterade mål som existerar inom Agenda 2030.

Remissen innehåller kommentarer och förslag till kapitlen 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 15 och 16. Därefter följer tre övriga synpunkter som behöver beaktas inför en proposition och ny handlingsplan för genomförandet Agenda 2030: (a) Agenda 2030 och mänskliga rättigheter, (b) dialog och förankring i riksdagen, (c) kopplingen mellan Globala målen och Sveriges miljömål.

Riksdagen beslutar om mål och ramar

CONCORD Sverige menar att samstämmighet för hållbar utveckling är en förutsättning för globalt genomförande och att Sverige därför behöver ett övergripande riksdagsbundet mål för hållbar utveckling som bygger vidare på erfarenheter från Sveriges politik för global utveckling (PGU)¹.

Kapitel 5.1

CONCORD Sverige bejaktar förslaget om ett övergripande mål för hållbar utveckling. Inom ramen för det vill vi särskilt trycka på vikten av att målet inkluderar både den nationella och globala dimensionen samt åtagandet om att ingen ska lämnas utanför. Målet bör även inkludera en samstämmig politik för hållbar utveckling i vilket mänskliga rättigheter och planetens gränser respekteras. En samstämmighetspolitik för hållbar utveckling handlar om att säkra att politiken skapas utifrån synergier mellan olika politikområden och att målkonflikter med negativ påverkan på uppfyllandet av Globala målen synliggörs och förhindras. Åtagandet ingen ska lämnas utanför ska synliggöras och analyseras vid varje givet tillfälle. Grupper som idag inte omnämns i Agenda 2030 måste särskilt synliggöras och inkluderas i planering, implementering och uppföljning. Genomförandet måste inkludera, ta tillvara och synliggöra olika generationers och människors unika kunskap och förmågor.

CONCORD Sverige föreslår att målet kompletteras med en skrivning om en *samstämmig politik för hållbar utveckling i Sverige och globalt* och åtagandet om att ingen ska lämnas utanför.

"Sverige är ledande i genomförandet av FN:s Agenda 2030 för en samstämmig politik för miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling där ingen lämnas utanför, vare sig nationellt eller internationellt. [...]".

CONCORD Sverige föreslår även att betänkandet DS 2019:4 *Förslag till nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige bör inkludera Agenda 2030*.² (Se vidare nedan kommentar om Agenda 2030 och mänskliga rättigheter.)

Om det inte blir ett övergripande riksdagsbundet mål för hållbar utveckling är det viktigt att arbetet utifrån PGU i relation till Agenda 2030 intensifieras.

Kapitel 5.2

CONCORD Sverige bejaktar resonemanget att redovisning av Agenda 2030 ska ske i samband med budgetpropositionen. Det behövs rapportering och handlingsplaner för att möjliggöra ansvarsutkrävande av regeringen, som är ytterst ansvarig för Sveriges genomförande.

¹ <https://concord.se/wp-content/uploads/2018/05/barometer-2018.pdf>

² https://www.regeringen.se/4927e4/contentassets/49ea6f55b95242ff8d8375afd9324741/ds-2019-4_web.pdf

CONCORD Sverige föreslår att regeringen dessutom behöver redovisa hur **regeringen på ett systematiskt sätt** hanterar mål- och intressekonflikter utifrån mänskliga rättigheter, hållbar utveckling och åtagandet om att ingen ska lämnas utanför.

I betänkandet lyfts "genomförandegap" där det finns ett glapp mellan beslut och resultat. Genomförandegap är delvis något annat än potentiella målkonflikter. Det finns ett stort behov av att identifiera och framförallt systematiskt hantera både genomförandegap och målkonflikter, särskilt kring hur regelverk för miljö- och klimatpolitik, socialpolitik, svensk vapenexport, säkerhets- och migrationspolitik analyseras och utvärderas utifrån de olika delmålen och centrala principerna i Agenda 2030.

Lärdomen från PGU är att regeringarnas PGU-skrivelser har identifierat och synliggjort en rad målkonflikter liksom påpekat samstämmighet och synergier, men inte varit tydliga hur dessa målkonflikter behandlats eller vilka val som lett fram till olika beslut. Målkonflikter har snarare setts som potentiella än som reella problem.

Budgetpropositionen ska visa på vilket sätt de olika utgiftsposterna integrerar de tre dimensionerna av hållbar utveckling och prioriterar de som lever i allra störst utsatthet. För att detta ska bli möjligt behövs en etablerad struktur och kontinuerlig fortbildning, dialog och analys inom Regeringskansliet. Även utlandsmyndigheterna är centrala i arbetet. Detta kopplar till bedömningarna 7.3 och 7.4 om att stärka kapacitet och integrera kunskap om Agenda 2030 inom Regeringskansliet.

CONCORD Sverige föreslår att regeringen *minst vartannat* år gör en **särskild skrivelse** till riksdagen om genomförandet av Agenda 2030 utifrån en handlingsplan som inkluderar de mål- och intressekonflikter regeringen identifierat och hanterat. Rapporten bör vara en del i FN:s frivilliga rapportering (VNR). På detta sätt skulle den globala rapporteringen integreras i den nationella uppföljningen och stärka Sveriges lärande och möjlighet att vara ledande i genomförandet av Agenda 2030.

CONCORD Sverige föreslår att regeringen tar ytterligare ansvar för att **förtydliga hur målkonflikter behandlas och att alla departement tar fram offentliga och tidsbestämda handlingsplaner**. Syftet med att synliggöra målkonflikter måste vara att bearbeta dem utifrån flera perspektiv, så att de mänskliga rättigheterna och hållbar utveckling kan prioriteras framför kortsiktiga särintressen och andra politiska hänsynstaganden när politiska beslut fattas. Idag saknas verktyg och kunskap inom Regeringskansliet kring hur perspektiven ska styra och användas som analysverktyg. Det krävs en tydlig värdering av olika risker och möjligheter, så att de som är förenade med mest negativ effekt eller positiv potential prioriteras högst.

Kommitté för förslag och uppföljning

Kapitel 6 Kommitté för förslag och uppföljning

CONCORD Sverige bejakar förslaget att en oberoende kommitté "kontinuerligt tar fram underlag till regeringen i form av uppföljning, utvärdering och förslag till åtgärder".

CONCORD Sverige föreslår att medlemmarna i kommittén utgör en bredd av aktörer i samhället och att dessa personer i sin tur representerar sin sektor. Genom att organisationer/plattformar/intresseorganisationer/aktörer nominerar sin kandidat kommer förslag och åtgärder att vara förankrade i samhället. Kommitténs medlemmar kan med fördel rotera efter tre år. (Vi bygger detta på erfarenheter från EU-kommissionens arbete med den tvärsektoriella plattformen för implementeringen av Agenda 2030 i EU där deltagarna utsågs på bestämd tid.³)

CONCORD Sverige föreslår att kommittén rapporterar till finansministern tillsammans med ansvarig minister för Agenda 2030. På det sättet skapas en brygga mellan budgetprocess och genomförande. Det är bra att betänkandet lyfter fram att en sådan kommitté kräver "ett sekretariat med god analyskapacitet" och att ett barn- och ungdomsperspektiv måste säkras. Det behövs kriterier utifrån ett livscykelperspektiv tillsammans med åtagandet om att ingen ska lämnas utanför vid tillsättning av kommittén.

Stärkta förutsättningar för staten

Kapitel 7.1 Agenda 2030 i det förvaltningspolitiska

CONCORD Sverige bejakar betänkandets förslag om att integrera Agenda 2030 i det förvaltningspolitiska målet. Det är bra att tidsperspektivet 2030 framgår då målet måste spegla Sveriges ambition att vara ledande fram till 2030.

CONCORD Sverige föreslår en kombination av betänkandets två förslag:

*"En innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling **en miljömässigt, ekonomisk och social hållbar utveckling i Sverige, globalt och uppfyllandet av Globala målen Agenda 2030 och ett effektivt EU-arbete.**"*

Kapitel 7.2 Ansvar för hållbar utveckling i myndighetsförordningen

CONCORD Sverige stödjer förslag 7.2 om att integrera hållbar utvecklings tre dimensioner i myndighetsförordningen. Hållbar utveckling får inte reduceras till en eller två dimensioner.

I det efterföljande resonemanget om att ersätta PGU med samstämmighet för hållbar utveckling föreslår CONCORD Sverige att det i alla förordningar läggs till att hållbar utvecklings alltid handlar om de tre perspektiven,

³ https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals/multi-stakeholder-platform-sdgs_en

i Sverige och globalt. I instruktioner bör det framgå att konsekvensbedömningar behöver göras utifrån en fattigdomsanalys och konsekvenser på hållbar utveckling och mänskliga rättigheter utanför Sveriges gränser. Det speglar även Agenda 2030s åtagande om att ingen ska lämnas utanför och att politik ska utformas utifrån att de som har störst behov också nås av åtgärder.

Vi vill även tillägga att samordning och erfarenhetsutbyte är centralt för att finna synergier och förhindra potentiella målkonflikter. Utlandsmyndigheterna har här en särskild uppgift att delta i konsekvensanalyser av besluts påverkan utanför Sveriges gränser. (Se vidare avsnittet för civilsamhället.)

Kapitel 7.5 Offentlig upphandling

CONCORD Sverige stödjer förslaget att ge statliga myndigheter får i uppdrag att ställa hållbarhetskrav. Det är av yttersta vikt att myndigheter också följer upp kraven för att de ska få effekt. CONCORD Sverige vill framföra att regeringen bör föreslå att en utredning tillsätts för en skärpning och förtydligande av upphandlingslagstiftningen gällande upphandlande myndigheters ansvar att ställa och följa upp hållbarhetskrav rörande mänskliga rättigheter och arbetsrätt där det föreligger risk för kränkningar. I dagsläget krävs enbart att upphandlande myndighet ska ställa krav på ILO:s åtta kärnkonventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet när arbetet utförs utanför Sverige. Då det är mer logiskt att upphandlande myndigheter ställer krav på att leverantörerna genomför en *Human Rights Due Diligence*-process.

CONCORD Sverige föreslår följande tillägg i delegationens bedömning:

Delegationens förslag: Regeringen **ska** ge de statliga myndigheterna i uppdrag att aktivt ställa **och följa upp** hållbarhetskrav **enligt best practice** vid offentlig upphandling i den omfattning som regelverket medger. Regeringen bör samtidigt tillsätta en utredning inom Regeringskansliet för att ta fram en särskild förordning om hållbarhetskrav vid statliga myndigheters offentliga upphandling. **Regeringen bör också tillsätta en utredning för att skärpa upphandlingslagstiftningen gällande mänskliga rättigheter när det föreligger risk för kränkningar av mänskliga rättigheter och arbetsrätt vid produktionen av det upphandlade föremålet.**

Stärkt förutsättning för genomförandet på lokal och regional nivå

Kapitel 9.5 Hållbar upphandling i kommuner och landsting

CONCORD Sverige delar bedömningen om vikten av att kommuner och landsting fullt ut använder den potential för hållbar utveckling som finns inom ramen för offentlig upphandling och att Upphandlingsmyndigheten har kapacitet och resurser att ge stöd. Vi noterar dock att det saknas referenser till sociala krav som omfattar respekt för mänskliga rättigheter och arbetsrätt i globala leverantörsled.

CONCORD Sverige föreslår att sociala krav som omfattar respekt för mänskliga rättigheter och arbetsrätt i globala leverantörsled läggs till då det är fullt möjligt att ställa sådana krav och

upphandlingslagstiftningen omfattar krav på ILOs kärnkonventioner där det föreligger risk för att dessa kränks när arbetet sker utanför Sveriges gränser.

Forum för dialog

Kapitel 10 Forum för dialog

Ägarskap, delaktighet och engagemang är förutsättningar för att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. Då krävs inkluderande forum som bidrar till att skapa, tillvarata och stärka olika aktörers förståelse av och engagemang för en global hållbar utveckling. Det är också viktigt att Sveriges regering tar ansvar för både nationellt genomförande av agendan i sin helhet och för en samstämmighetspolitik för global hållbar utveckling. CONCORD Sverige stödjer med förslaget om ett nationellt forum och att ett sådant ska vara tillgängligt och särskilt inkludera sektorer och aktörer som "traditionellt har svårt att få tillgång till ordinarie samråd" (s127).

CONCORD Sverige föreslår att ett **nationellt forum** ska vara tillgängligt och bidra till att skapa, tillvarata och stärka olika aktörers ägarskap, förståelse av och engagemang för en lokal och global hållbar utveckling och visa på kopplingarna där emellan. Erfarenheterna och slutsatserna ska sedan tas vidare till det globala HLPF. För att öka engagemanget, bredda ägarskapet, kunskapen och kraften i *hela* samhället bör ett nationellt forum innehålla följande delar:

- Metod- och kunskapsutbyte och -byggande utifrån specifika globala mål och deras kopplingar till konventionerna om de mänskliga rättigheterna. De år då Sverige även ska rapportera till UPR bör dessa två processer koordineras.
- Öppen utfrågning och konsultation om regeringens arbete utifrån den nationella rapporten. Regeringen ska närvara på ministernivå. Det är viktigt att hela regeringen känner ansvar för forumet.
- En global förankring som möjliggör ett kritiskt granskande av Sveriges rapport. Det kan exempelvis vara länder som Sverige har partnerskap med inom utvecklingssamarbetet eller länder inom EU.

CONCORD Sverige föreslår att kansliet för den nationella kommitteen tillsammans med [NOD – Nationellt organ för dialog och samverkan](#) ges resurser för att förverkliga ett nationellt forum samt att regeringen är närvarande på ministernivå.

Näringslivets roll i genomförandet

Kapitel 11.2 Att skapa förutsättningar för näringslivets bidrag – behov av långsiktighet och dialog

CONCORD Sverige stödjer bedömningen om behovet av en strukturerad kontinuerlig dialog mellan näringslivet och regeringen, men ser även ett stort behov av en bredare dialog med representanter från fler aktörer. En arena där representanter från regeringen, näringslivet, civilsamhället (inklusive representanter för minoriteter och urfolk), akademien och fackförbund kan mötas och utbyta information och erfarenheter, skulle möjliggöra ett större samarbete mellan dessa aktörer som kan föra det praktiska arbetet med hållbart företagande framåt.

CONCORD Sverige föreslår därför följande tillägg: *”Regeringen bör bjuda in företag och representanter för näringslivets organisationer till en strukturerad kontinuerlig dialog för att diskutera hur näringslivet kan bidra till att uppnå Agenda 2030 och omställningen till hållbar utveckling i Sverige, inom EU och i internationella sammanhang. Regeringen bör dessutom skapa en arena för strukturerad och kontinuerlig dialog mellan representanter från regeringen, näringslivet, civilsamhället, akademien och fackförbunden, vilka är de samhällsaktörer som spelar en väsentlig roll i arbetet med att uppnå ett hållbart företagande lokalt och globalt.*

Kapitel 11.5 Långsiktiga spelregler som grund för näringslivets investeringar

CONCORD Sverige delar bedömningen att arbetet med hållbar utveckling kräver långsiktig politik för att näringslivet ska våga göra de investeringar som behövs. I vissa fall betyder det att lagstiftning behöver komma på plats och som minimum krävs stor enighet i riksdagen och partiöverskridande överenskommelser.

Kapitel 11.6 En tydlig förväntan på efterlevnad av internationella riktlinjer

CONCORD Sverige delar bedömningen men vill se en skarpare formulering. Vi menar att svenska staten ska skydda mänskliga rättigheter både i Sverige och i andra länder där svenska företags agerande riskerar att negativt påverka dessa rättigheter. Det innebär att svenska företag måste ha tydliga skyldigheter. Därför är det otillräckligt att tala om en förväntan, istället måste vi tala om ett krav.

CONCORD Sverige föreslår därför följande ändring till bedömningen: ***Svenska staten ska förhindra kränkningar av mänskliga rättigheter och måste därför i sin tur kräva att svenska företag efterlever internationella riktlinjer för hållbar utveckling som säkerställer att mänskliga rättigheter inte kränks eller påverkas negativt.***

Kapitel 11.7 Förstärkt lagstiftning om mänskliga rättigheter och utökad hållbarhetsrapportering

CONCORD Sverige stödjer förslaget om att regeringen bör låta utreda en förstärkt nationell lagstiftning för företag och mänskliga rättigheter i enlighet med de internationella konventioner och riktlinjer som Sverige ratificerat och att det ska utmynna i ett författningsunderlag. Vi är dessutom eniga med delegationen om att Sverige ska verka för motsvarande skärpning inom EU och det internationella samfundet.

Statskontoret rekommenderar i en utredning från 2018⁴ regeringen att utreda möjligheterna för att ställa lagkrav på att företag med hemvist i, eller annan stark anknytning till, Sverige ska genomföra Human Rights Due Diligence (HRDD) och att detta lagkrav ska ha extraterritoriell verkan. Statskontoret rekommenderar också regeringen att genomföra en rad åtgärder för att säkerställa att det finns effektiva inhemska rättsliga mekanismer som kan hantera företagsrelaterade kränkningar av de mänskliga rättigheterna och möjligheter till gottgörelse. Alla dessa delar av Statskontorets rekommendationer bör återspeglas i en kommande utredning.

⁴ Statskontoret. 2018:8. FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter – utmaningar i statens arbete.

CONCORD Sverige föreslår följande tillägg: *Regeringen bör **omgående** låta utreda **hur** en förstärkt nationell lagstiftning för företag och mänskliga rättigheter **ska utformas och lämna författningsunderlag. Lagstiftningen bör vara extraterritoriell, inbegripa krav på Human Rights Due Diligence, innefatta regler för gottgörelse och vara i enlighet med de internationella konventioner som Sverige har ratificerat och de internationella riktlinjer som Sverige följer.***

CONCORD Sverige anser även att delegationens bedömning bör stärkas. Granskningar⁵⁶⁷ visar att den nya lagstiftningen inte är tillräcklig, framförallt när det gäller mänskliga rättigheter, och att utökad lagstiftning är nödvändig.

CONCORD Sverige föreslår följande ändring: *Regeringen bör föra en fortsatt dialog med samhällets aktörer kring hållbarhetsrapportering och säkerställa att lärdomar från nuvarande lag tas i beaktning vid framtagandet av en förstärkt nationell lagstiftning för företag och mänskliga rättigheter, med fokus på Human Rights Due Diligence och gottgörelse, i enlighet med de internationella konventioner som Sverige har ratificerat och de internationella riktlinjer som Sverige följer.*

Kapitel 11.8 Ett globalt partnerskap

CONCORD Sverige anser att det är positivt att betänkandet lyfter näringslivets betydelse för Agenda 2030 och en hållbar global utveckling, och bedömer att regeringens handels- och investeringsfrämjande ska synliggöra företag med starkt hållbarhetsarbete. Alla finansieringsflöden bör verka för hållbarhet.

CONCORD Sverige delar bedömningen att svenska företag med en framgångsrik hållbarhetsagenda bör synliggöras i regeringens handels- och investeringsfrämjande. Vi vill också se krav på att de företag som deltar på främjanderesor ska ha genomfört Human Rights Due Diligence.

CONCORD Sverige föreslår följande ändring till delegationens bedömning: *Regeringen bör ännu tydligare lyfta näringslivets betydelse för genomförandet av Agenda 2030 och Addis-agendan. Svenska företag med en framgångsrik hållbarhetsagenda och som genomför Human Rights Due Diligence bör [...] global hållbar utveckling.*

CONCORD Sverige menar att alla statliga aktörer som interagerar med näringslivet i internationella kontexter, som utlandsmyndigheterna och Exportkreditnämnden, bör ha en hög kunskapsnivå och ta ett ansvar för att underlätta engagemanget för hållbar utveckling.

⁵ Amnesty, Diakonia, Fair Action. 2019. Hög Ribban. En granskning av hållbarhetsredovisningar ur ett människorättsperspektiv.

<https://www.amnesty.se/vara-rattighetsfragor/foretagsansvar/>

⁶ KPMG. 2019. <https://home.kpmg/se/sv/home/nyheter-rapporter/2019/01/se-news-fullstandig-hallbarhetsrapportering-saknas-i-svenska-bolag.html>

⁷ Finansinspektionen. 2018. <https://www.fi.se/contentassets/b631b84ddc5f4f03bd3085966328ff29/integrering-hallbarhet-foretagsstyrningen.pdf>

CONCORD Sverige föreslår att utvecklingssamarbetets specifika roll bland andra finansieringsflöden förtydligas. Att använda biståndsmedel till att subventionera eller riskminimera privata investeringar bör bara ske i de fall där det finns en tydlig koppling till att *principen ingen ska lämnas utanför* och fattigdomsbekämpning är utgångspunkten för prioriteringen. Viktigt är också att alla investeringskatalyserande insatser har tydlig koppling till en resultatstrategi och till principer för utvecklingssamarbetet som lokalt ägarskap, transparens och ansvarsutkrävande. Detta gäller även för utvecklingsbankerna.

CONCORD Sverige föreslår starkare skrivningar om näringslivet viktiga roll i att betala skatt i utvecklingsländer, och att vikten av att Sverige i EU och OECD arbetar för bättre internationella regler mot multinationella företags skatteflykt nämns.

Arbetsmarknadens parter roll i genomförandet

Kapitel 12 Arbetsmarknadens parter roll i genomförandet

CONCORD Sverige föreslår följande tillägg i bedömningen:

Officiella delegationer bör prioritera möten med civilsamhället – inklusive fackförbund och trossamfund – särskilt med gräsrotter och utsatta aktörer, alltid utifrån en analys av hur kontakten kan påverka deras säkerhetssituation. Handelsfrämjande delegationer bör inkludera en facklig representant.⁸

Konflikter mellan mänskliga rättigheter och utlandsmyndigheternas handelsfrämjande uppdrag ska hanteras i linje med en samstämmighet för hållbar utveckling. Fackföreningar och organisationer som representerar människor som berörs av svenska investeringar måste ha en plats vid förhandlingsbordet och kunna påverka beslut. Regeringen bör se över möjligheten att återinrätta arbetsmarknadsråd på ambassader med uppdrag att främja social dialog och hållbar ekonomisk utveckling.

Civilsamhällets roll

Kapitel 13 Civilsamhällets roll

Civilsamhällets aktörer är oumbärliga för främjandet av mänskliga rättigheter, demokrati och hållbar utveckling. I en tid då den demokratiska utvecklingen är på tillbakagång behöver Sverige bli starkare i stödet till civilsamhället.

CONCORD Sverige delar betänkandets bedömningar om vikten av långsiktig finansiering till det civila samhället.

⁸ Tag plats 2018 <https://concord.se/wp-content/uploads/2018/05/rapport-tag-plats-2018.pdf>

CONCORD Sverige föreslår ett förtydligande om att ett svenskt stöd måste säkerställas på global, nationell och lokal nivå och särskilt i kontexter där rättsstaten brister. Finansiering krävs till en mångfald av civilsamhällets aktörer och för civilsamhällets olika roller som exempelvis granskare, innovatörer, folkbildare, opinionsbildare och utförare av olika samhällsfunktioner.

Det är bra att betänkandet bedömer att regeringen ska verka för medborgliga och politiska rättigheter. Vi vill särskilt lyfta mötes- och föreningsfrihet samt religions- och övertygelsefrihet. Våra internationella partners upplever även ett krympande utrymme att delta och agera på internationella konferenser som HLPF och COP.

CONCORD Sverige föreslår att regeringen inkluderar en bred representation av civilsamhället i delegationer till internationella möten och står upp för civilsamhällets rätt att delta. Även på FN-nivå krymper utrymmet för civilsamhället. Det är viktigt att Sverige i ord och handling står upp för civilsamhällets rätt att delta meningsfullt och presentera granskningar och rekommendationer vid internationella möten och förhandlingar.

CONCORD Sverige föreslår även att regeringen utvecklar och förtydligar utrikesmyndigheternas uppdrag att verka för civilsamhällets oberoende och demokratiska utrymme.

Aktivt arbete med civilsamhällesaktörer ska inte vara frivilligt. Alla Sveriges ambassader bör ha i uppdrag att föra en kontinuerlig dialog och samverkan med civilsamhällets aktörer som arbetar rättighetsbaserat och verkar för en hållbar utveckling, inklusive ha en budget för detta. Arbetet ska inte begränsas till utvecklingssamarbete utan behöver genomsyra all verksamhet. I uppdraget bör det ingå att samverka med svenska civilsamhällesorganisationer och deras lokala partnerorganisationer.⁹

Den värld agendan verkar i och Sveriges aktiva bidrag

Kapitel 14.2 Politiska åtgärder och insatser ger effekt

Trenden inom EU och internationellt är att biståndet domineras av EU:s säkerhetspolitiska och migrationspolitiska intressen. Detta medför en hög risk att medel används till kortsiktiga insatser som främst syftar till att stötta EU:s egna intressen och att stoppa människor från att ta sig till Europa, istället för att gå till långsiktiga utvecklingsprojekt som hjälper människor att ta sig ur fattigdom och förtryck och bidrar till uppfyllandet av de globala målen i Agendan 2030. Biståndet måste ha sin utgångspunkt i utvecklingseffektivitetsprinciperna och åtagandet om att ingen ska lämnas utanför.

CONCORD Sverige föreslår följande tillägg till förslaget:

- Sverige bör i det internationella utvecklingssamarbetet särskilt verka för biståndets syfte, att skapa bättre levnadsförhållanden för människor som lever i fattigdom och förtryck, samt att principerna om effektivt utvecklingssamarbete värnas.

⁹ Tag plats 2018 <https://concord.se/wp-content/uploads/2018/05/rapport-tag-plats-2018.pdf>

- Sverige bör vara ledande internationellt för att åtagandet i Agenda 2030 om att *ingen ska lämnas utanför* ska vara en vägledande princip för det internationella utvecklingsarbetet.
- Sverige säkrar EU som global aktör i genomförande av Agenda 2030 och driver aktivt EU:s genomförande av Agenda 2030, internt och externt utifrån en samstämmigpolitik för hållbar utveckling.¹⁰

Att kommunicera Agenda 2030

Kapitel 15 Att kommunicera Agenda 2030

CONCORD Sverige delar delegationen om bedömningen att det behövs kommunikation för att underlätta folkbildning och att civilsamhället är en viktig aktör för folkbildning samt att det statliga bidragssystemet för civilsamhället är centralt. Regeringens och statliga myndigheters kommunikation om genomförandet av Agenda 2030 är nödvändigt för att det ska vara möjligt att utkräva ansvar. Därför behöver regeringen säkerställa en transparent och tillgänglig kommunikationsväg. Då genomförandet av Agenda 2030 berör samhällets alla delar är det viktigt att kommunicera vilka konsekvenser dessa förändringar får till en bred allmänhet. Fortfarande är det väldigt få som har kunskap om Agenda 2030. Samtidigt vill vi poängtera att folkbildning är bredare än kommunikation. Folkbildning kräver ett eget arbete och resurser för att bidra till att skapa, tillvarata och stärka människors förståelse av och engagemang för en global hållbar utveckling och demokrati.

CONCORD Sverige föreslår att resurser anslås för långsiktiga kommunikativa möjligheter för att säkerställa tillgången på tillgänglig, uppdaterad och pedagogisk fakta och statistik om Sveriges genomförande. Det behövs också resurser för folkbildning och att civilsamhället kan söka långsiktiga medel för kunskapshöjande projekt och inte enbart kortare informationsinsatser.

¹⁰ <https://concord.se/wp-content/uploads/2019/05/concord-europe-a-litmus-test-for-eu-leaders.pdf>

ÖVRIGA SYNPUNKTER SOM BEHÖVER BEAKTAS INFÖR EN PROPOSITION OCH NY HANDLINGSPLAN EFTER 2020

a) Agenda 2030 och mänskliga rättigheter och kopplingen till en nationell institution för mänskliga rättigheter

CONCORD Sverige anser att betänkandet är svagt vad gäller kopplingen till de mänskliga rättigheterna. Tillsammans med de mänskliga rättigheterna pekar Agenda 2030 med sina 17 Globala mål för hållbar utveckling ut riktningen för denna gemensamma strävan.

De mänskliga rättigheterna är till skillnad från Agenda 2030 bindande för länder att upprätthålla. På så sätt kan de användas för att utkräva ansvar av stater. I och med PGU går Sverige längre än Agenda 2030 genom att hela tiden anlägga ett rättighetsperspektiv. Konkret innebär det att Sverige tidigt i politiska beslutsprocesser behöver analysera hur ett beslut stärker eller motverkar förverkligandet av människors rättigheter. När intressekonflikter uppstår ska beslut utgå från de mänskliga rättigheterna.

Det är viktigt att koppla Agenda 2030 och de globala målen till specifika mänskliga rättigheter. De flesta mål är förankrade och definierade i de mänskliga rättigheterna där det också anges *hur* arbetet för att uppnå de olika målen ska bedrivas.¹¹ Även principen *Ingen ska lämnas utanför* är starkt reflekterad i de mänskliga rättigheternas princip om jämlikhet och icke-diskriminering.¹² De mänskliga rättigheterna och dess instrument kan därför användas som vägledande verktyg i arbetet med att uppfylla målen. De mänskliga rättigheterna och dess uppföljningssystem kan även användas för rapportering av de Globala målen. Många av de människorättsliga organens rekommendationer relaterar även direkt till de Globala målen.

CONCORD Sverige föreslår att regeringens arbete med Agenda 2030 sammanlänkas med regeringens arbete med mänskliga rättigheter och en nationell institution för mänskliga rättigheter.

b) Förankring i riksdagen

Vår erfarenhet är att det varit ett svagt politiskt intresse i riksdagen för PGU-skrivelsen. Endast utrikesutskottet besvarade regeringens skrivelse våren 2018. Även under valrörelsen 2018 och efter att handlingsplanen för Agenda 2030 blev klar har det varit tyst från riksdagens politiska partier om deras visioner för genomförandet av Agenda 2030. Agenda 2030 behöver långsiktighet och brett ägarskap. Det är därför bra att betänkandet redan i inledande kapitel understryker vikten av långsiktighet.

CONCORD Sverige föreslår att regeringen lämnar en **proposition utifrån betänkandet med ett övergripande mål tillsammans med en handlingsplan/färdplan efter 2020 med tydliga avstämningmarkörer fram till 2030.**

¹¹ Se databas som visar kopplingarna mellan de Globala målens 169 delmål och instrument för internationella och regionala instrument för mänskliga rättigheter, samt ett antal miljökonventioner. <http://sdg.humanrights.dk/>

¹² The Danish institute for Human Rights, *Human Rights and the 2030 Agenda for Sustainable Development, Lessons learned and next steps*, 2018

c) Kopplingen Globala målen och Sveriges miljömål

Det finns likheter mellan de svenska miljömålen och Globala målen för hållbar utveckling. Skillnaden är att Globala målen är åtgärdsinriktade medan miljömålen beskriver ett önskat miljötillstånd och de kompletterar framförallt varandra vad gäller ekologisk hållbarhet.

Det svenska miljömålssystemet är mer ambitiöst och innehåller mer preciserade delmål än motsvarande globala delmål och indikatorer. Systemet är också grunden för ett etablerat miljöarbete inom svenska myndigheter, regionala organ och kommuner. I likhet med Sveriges politik för global utveckling är det en stor fördel att en riksdagsmajoritet har ställt sig bakom målen och att de är väl förankrade hos de olika sektorsmyndigheterna. Det nationella miljömålssystemet måste därför behållas och utvecklas efter 2020, då det nuvarande systemet löper ut.

CONCORD Sverige föreslår att ett nytt ambitiöst miljömålssystem för perioden 2020 till 2030 eller längre utvecklas och att det utgör grunden för de miljörelaterade mål som existerar inom Agenda 2030. Detta bör inledas omgående och inkluderas i en ny handlingsplan för Agenda 2030.¹³

För CONCORD Sverige

Georg Andren
Ordförande CONCORD Sverige

Remissen har tagits fram av arbetsgrupperna för Agenda 2030 och samstämmighet, civic space och företagande och mänskliga rättigheter.

Följande organisationer står bakom remissen:

ACT Svenska kyrkan
ActionAid Sverige
Afrikagrupperna
Barnfonden

¹³ Miljörådsberedningens koppling mellan Agenda 2030 och miljömålssystemet:

<https://sverigesmiljomal.se/contentassets/c3475353d8c346f3bb250795382cab5b/mappning-miljomalen-globala-malen.pdf>

Emmaus Stockholm
Erikshjälpen
Diakonia
Fair Action
FIAN Sverige
Fonden för mänskliga rättigheter
Forum Syd
Hungerprojektet
Individuell Människohjälp
Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet (IKFF)
Islamic Relief
Life and Peace Institute
LSU - Sveriges ungdomsorganisationer
KFUM Sverige
Kristna Fredsrörelsen
Kvinna till Kvinna
MyRight
Naturskyddsföreningen
Nordisk Hjälp
Olof Palmes Internationella Center
Plan International Sverige
PMU
Praktisk solidaritet
PRO Global
Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter (RFSL)
Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU)
Rädda Barnen
SOS Barnbyar Sverige
Svalorna Indien Bangladesh
Svalorna Latinamerika
Svenska Afghanistankommittén
Svenska Burmakommittén
Svenska FN-förbundet
Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen
Svenska missionsrådet
Svenska Röda Korset
Union to Union
Vi-skogen
Världsnaturfonden WWF
We Effect
War Child
WaterAid